

Kultur og legitimitet blant norske velgere

NPU-konferansen 2025

Andreas Roaldsnes

Offentlig finansiering av kunst- og kulturinstitusjoner under press

Generell kontekst

- Økende krav til legitimering av kulturpolitikken i flere tiår (Mangset 2020).
- Nyttekrav / Instrumentalisering
- ...men også «kulturens kraft» (Røyseng 2008)

Spesifikk kontekst

- krympende inntekter i offentlige budsjetter
- Økte kostnader (eks. Krigen i Ukraina)

Politisk kontekst

- Økt støtte til populistiske partier i den vestlige verden (Mudde 2012), ofte de sterkeste opposisjonene til den etablerte kulturpolitikken (Hylland 2012; Jaconen 2025).
- Kulturkrig, eksempelvis USA og Argentina (Rius-Ulldemolins 2024), der økonomisk støtte til kunst- og kultur ofte er mål.

Spørsmål

- Hvor sterk er oppslutningen om offentlig støtte til den offentlig støttede kulturen i Norge?
- Hvilke argumenter for økonomisk støtte til kunst- og kultur har mest resonans i befolkningen? Hva oppleves som gode argumenter (og for hvem)?
- Hvilken sammenheng har partipolitisk preferanse med synet på støtte, tatt høyde for andre variabler?
- Bonus: Hvordan hadde Stortinget sett ut om kun 'de kultiverte' var velgerne (og motsatt)?

Offentlig støtte til kunst og kultur

«Generelt sett, er du positiv eller negativ til at kunst og kultur støttes over offentlige budsjetter?»

11 prosent er negative til dette

31 prosent er hverken positiv eller negativ, eller vet ikke

58 prosent er positive

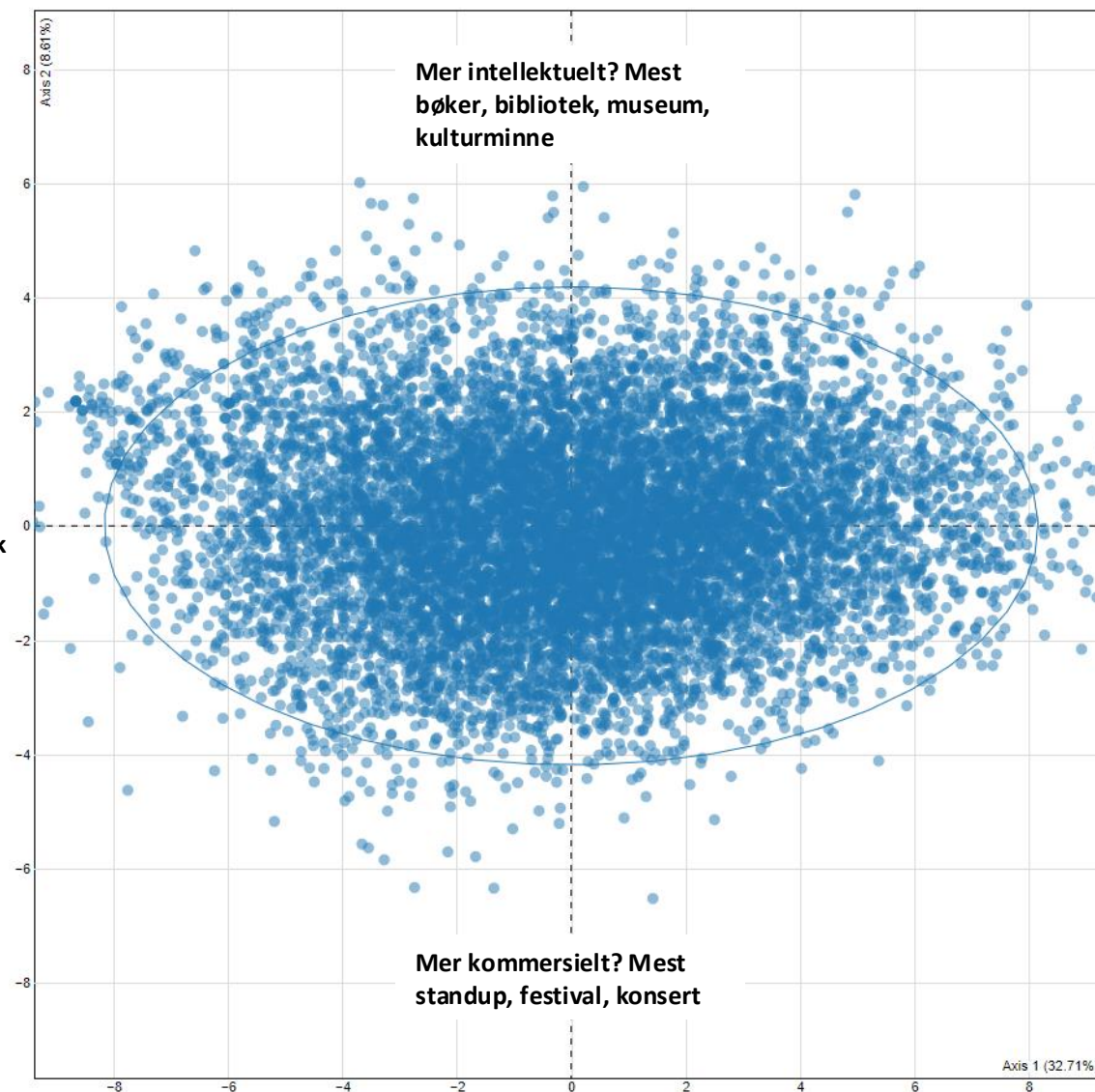
Gir slike generaliseringer til befolkningen et troverdig bilde?

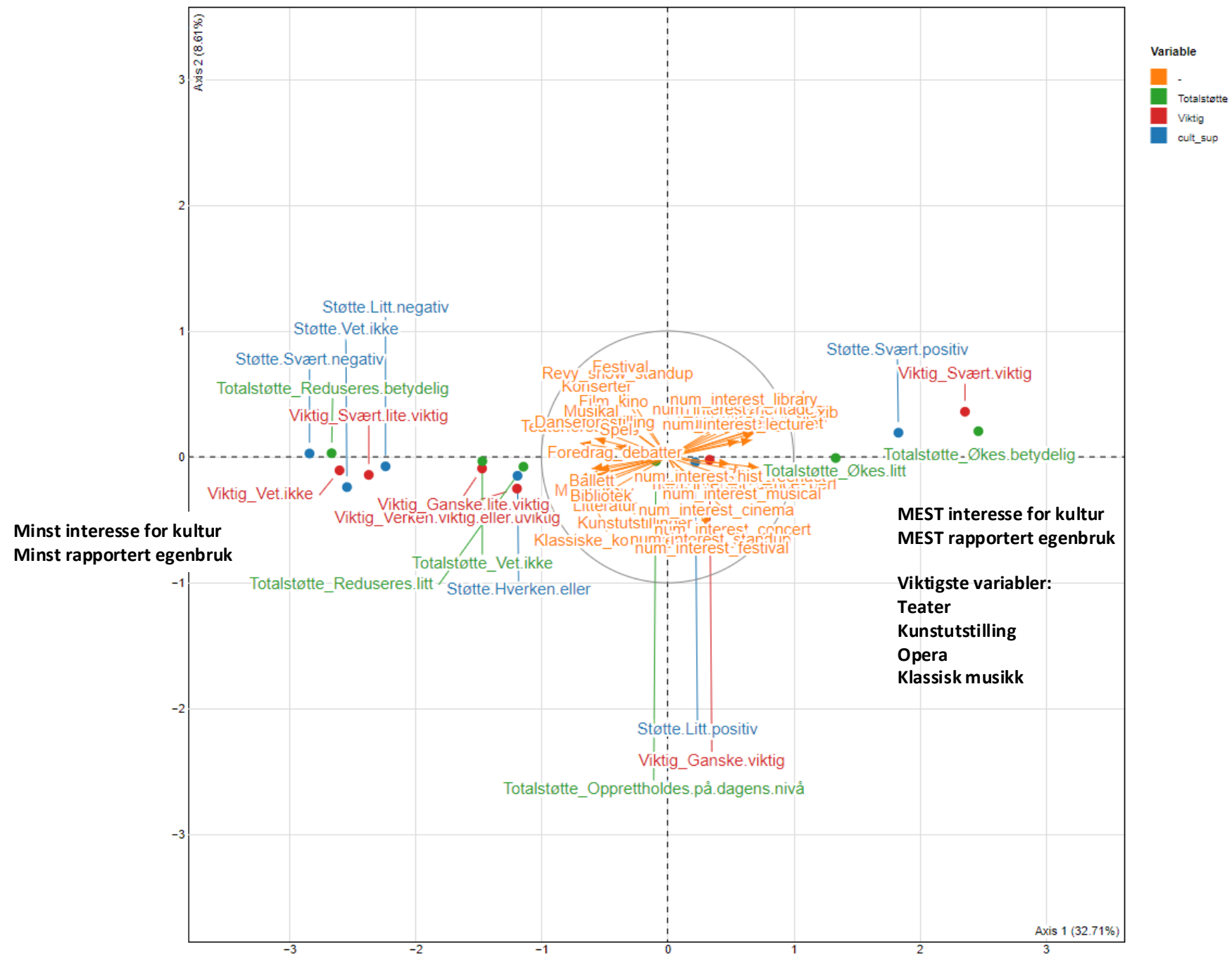
Interesse + Hvor ofte benytter du?

NPU Befolkning 2025, N = 10079

[r1] Konserter	
[r2] Klassiske konserter	
[r3] Teaterforestilling	
[r4] Opera	
[r5] Museum	
[r6] Kunstutstillinger	
[r7] Kulturarv (historiske steder, historiske vandringer, utgravninger o.l.)	
[r8] Film / kino	
[r9] Litteratur (f.eks. lese /høre på bøker)	
[r10] Bibliotek	
[r11] Danseforestilling	
[r12] Ballett	
[r13] Revy/show/stand up	
[r14] Musikal	
[r15] Festival	
[r16] Spel	
[r17] Foredrag / debatter	
[c1] Svært interessert	[c1] Flere enn 5 ganger per år
[c2] Ganske interessert	[c2] 2-5 ganger i året
[c3] Verken eller	[c3] 1 gang
[c4] Lite interessert	[c4] Sjeldnere enn en gang i året
[c5] Ikke interessert i det hele tatt	[c5] Aldri benyttet
	[c6] Vet ikke / ikke relevant

**Minst interesse for kultur
Minst rapportert egenbruk**

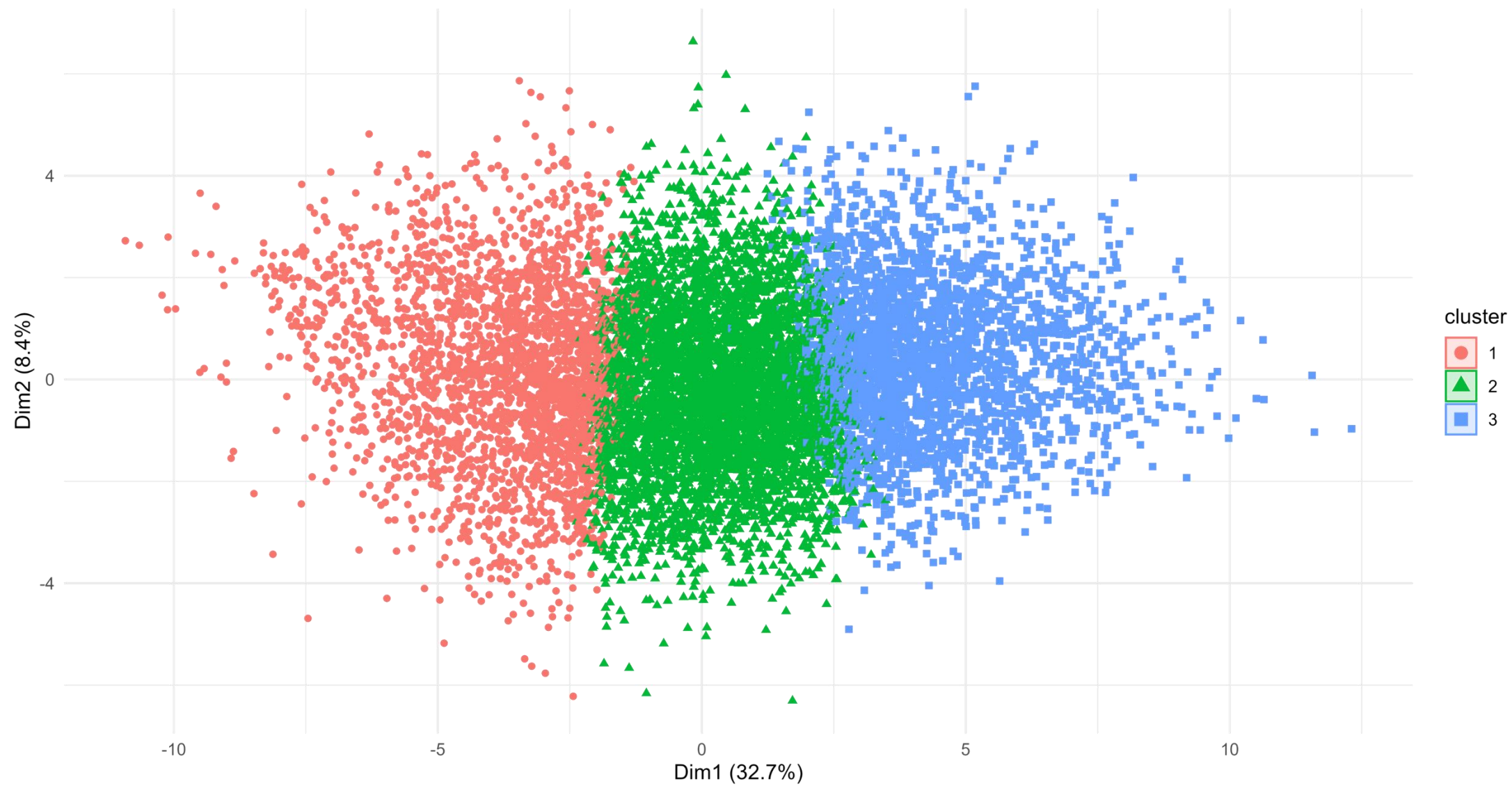
Hvor betinget er støtten?

«Jeg går ikke på [kulturinstitusjon], men jeg er glad den er der»

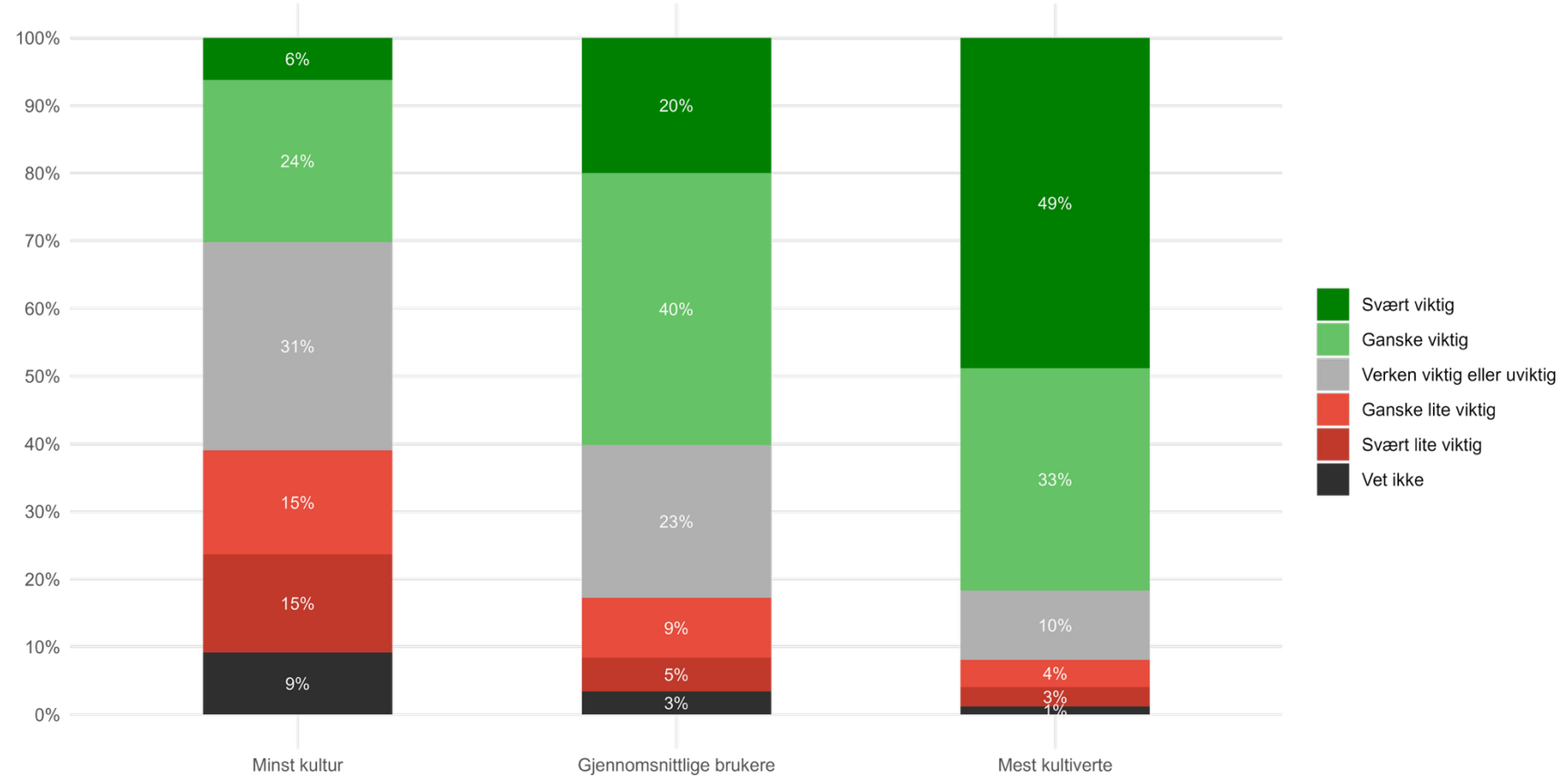
Stemmer det?

Hvor viktig er det for støtten at respondentene selv bruker kulturlivet?

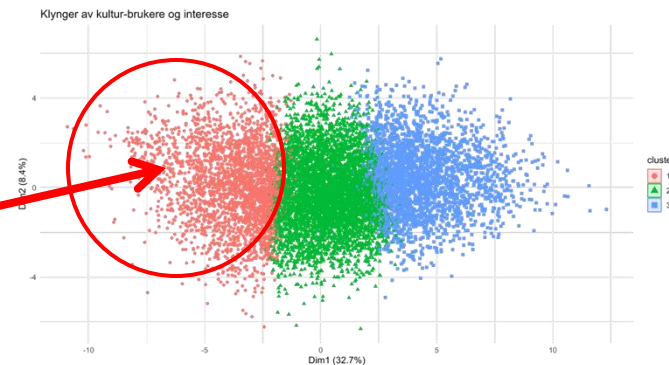
Klynger av kultur-brukere og interesse

Hvor viktig eller uviktig mener du det er å støtte kunst- og kulturinstitusjoner over offentlige budsjetter?

Riktig bilde, eller enda mer negativt enn det ser ut?
 En ukjent (kulturvennlige respondenter, ref SSB) og en delvis ukjent (få med grunnskole svarer).

Grunner til å støtte kunst og kulturinstitusjoner

«Hvilke av disse argumentene synes du er gode argumenter for å støtte kunst- og kulturinstitusjoner over offentlige budsjetter?»

Kunst- og kulturinstitusjoner bør støttes fordi kunst har en egenverdi i seg selv.

Kunst- og kulturinstitusjoner fremmer en opplyst offentlig samtale og styrker ytringsfriheten.

Kunst- og kulturinstitusjoner bidrar til å styrke demokratiet

Kunst- og kulturinstitusjoner motvirker ensomhet og utenforskap, og bidrar til integrering.

Kunst- og kulturinstitusjoner gir Norge internasjonal anerkjennelse ved å skape kulturuttrykk som når ut over landegrensene

Kunst- og kulturinstitusjoner har en positiv effekt på folkehelsen i Norge

Kunst- og kulturinstitusjoner skaper arbeidsplasser, tiltrekker turister og skaper liv i gater og bysentre.

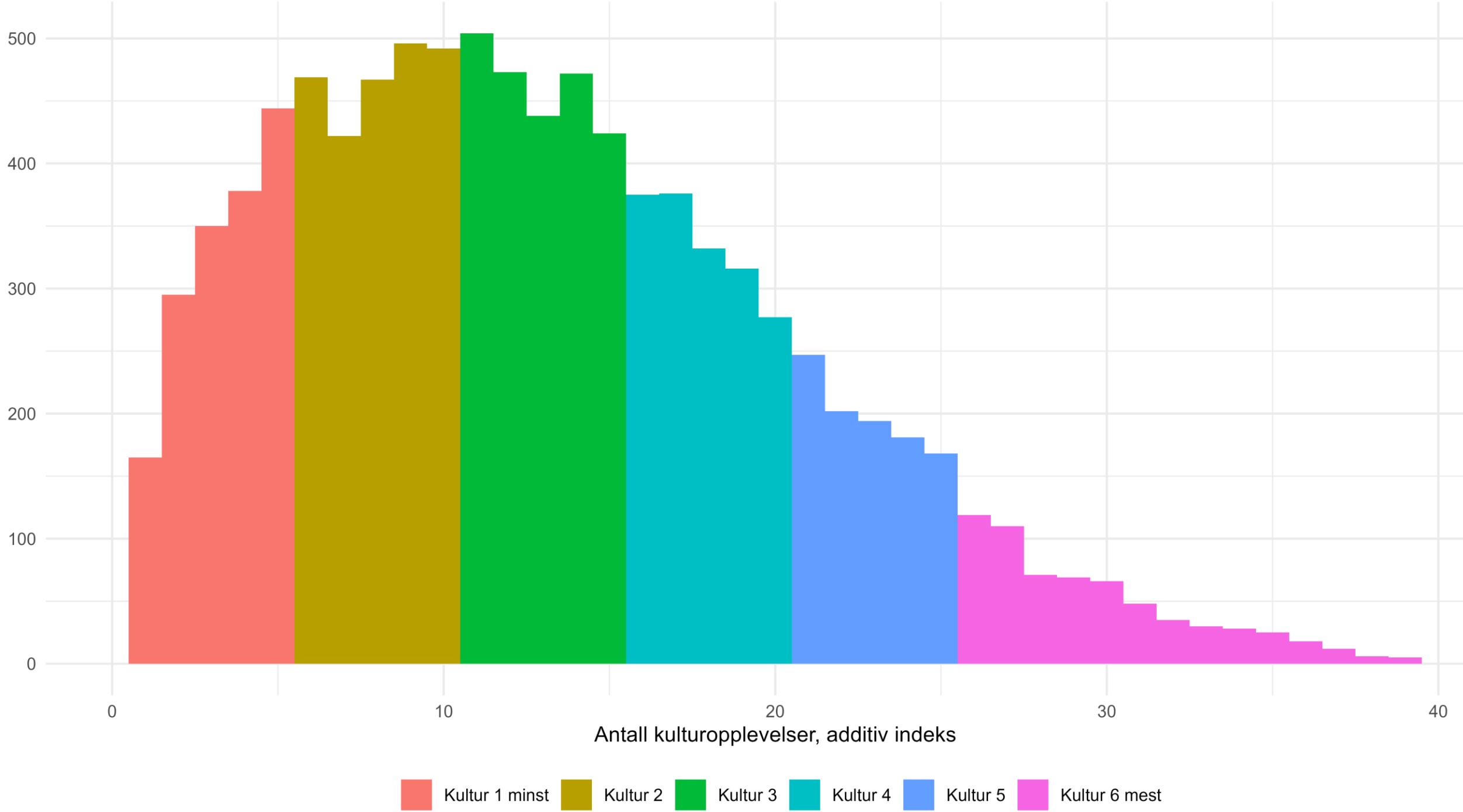
Kunst- og kulturinstitusjoner er en samlende kraft som styrker fellesskapet i samfunnet.

Kunst- og kulturinstitusjoner stimulerer til økt kreativitet i samfunnet, fra barnehager til aldershjem.

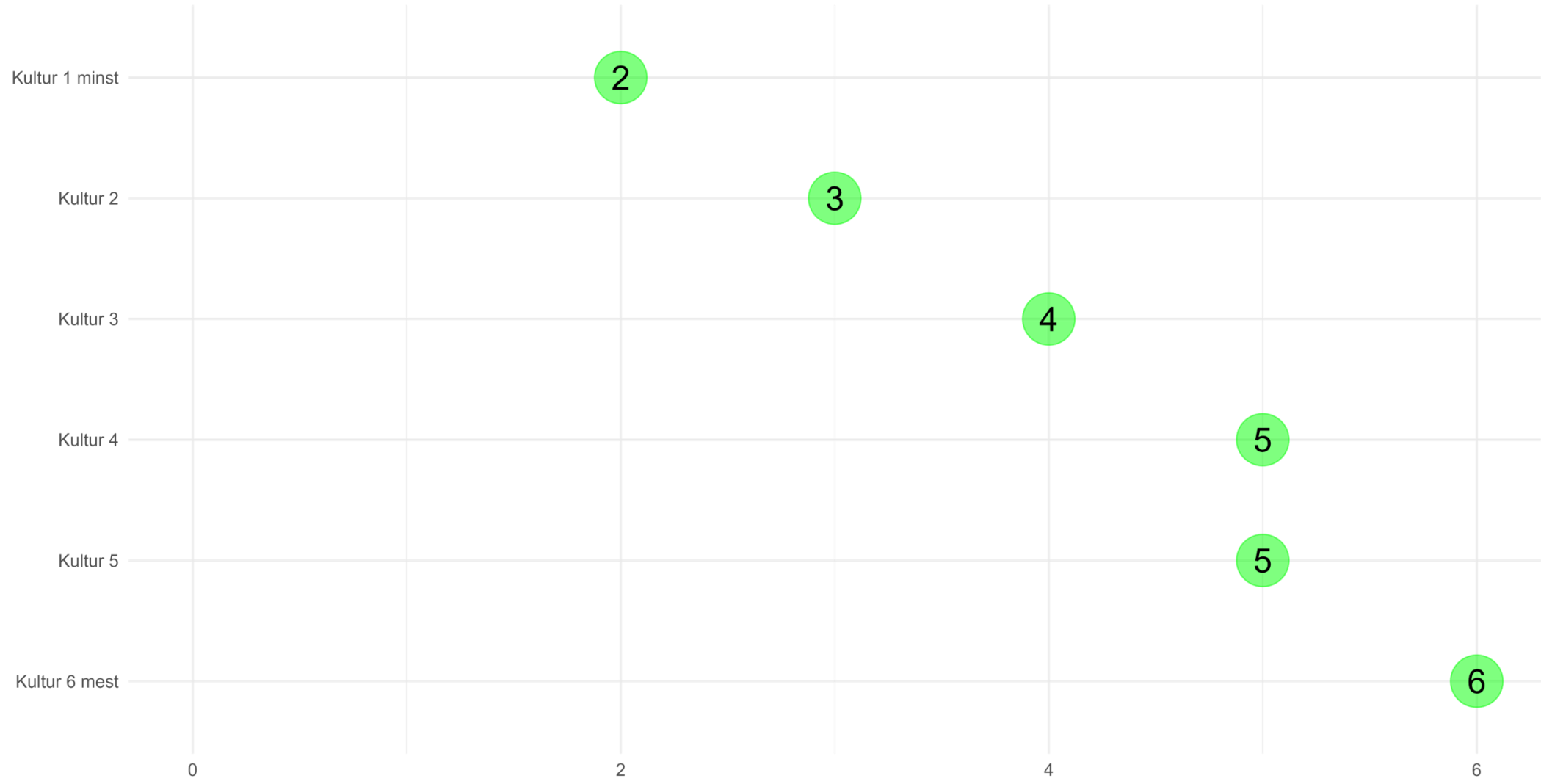
Kunst- og kulturinstitusjoner bevarer og formidler norsk kultur, historie og tradisjoner.

Ingen av disse

Respondentene ble først bedt om å velge det de mente var gode grunner (så mange de ville). Deretter spurte vi om noen av disse grunnene var dårlige grunner for å støtte kunst og kultur over offentlige budsjetter.

Antall GODE grunner til å støtte kunst- og kulturinstitusjoner

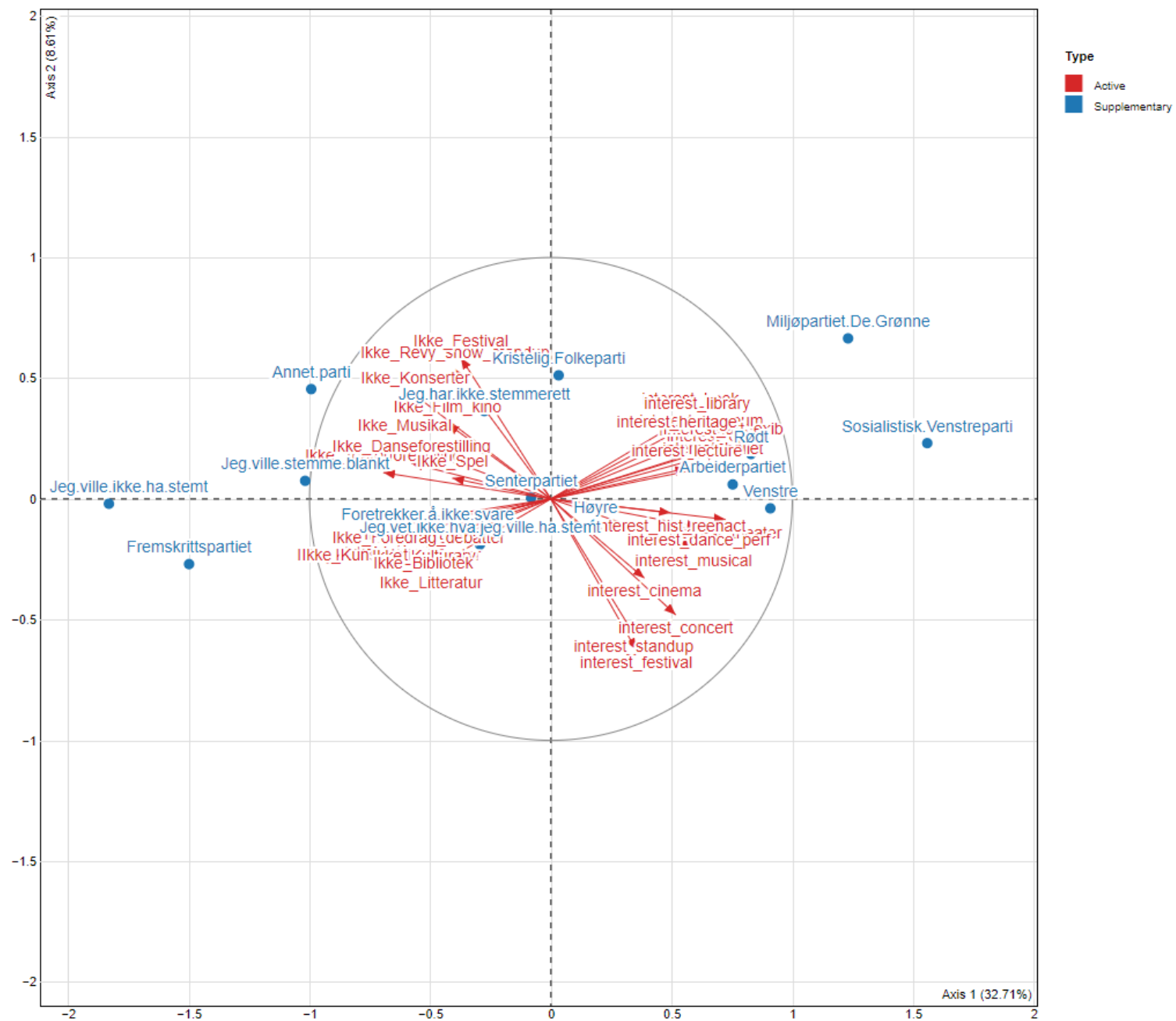

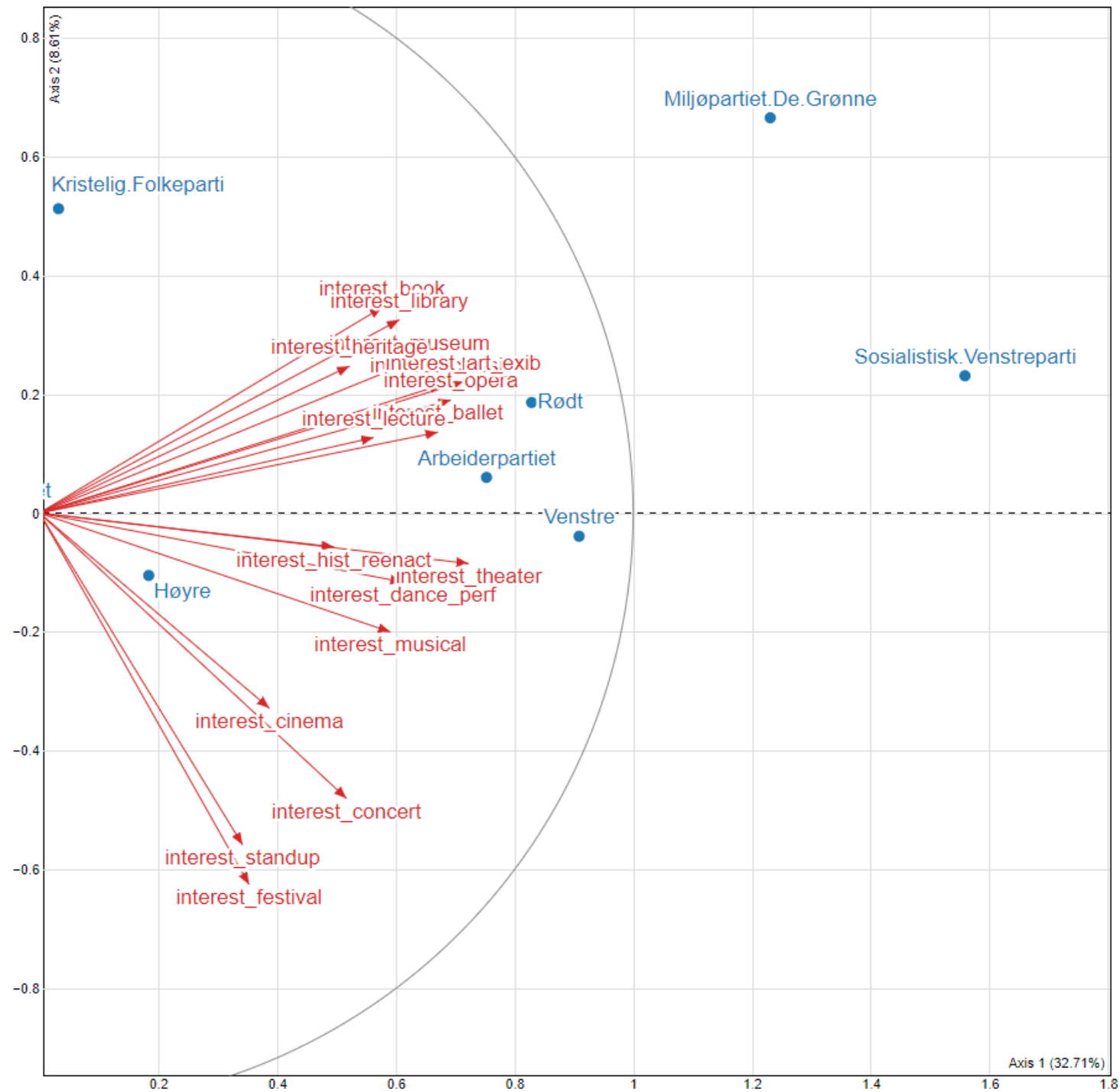
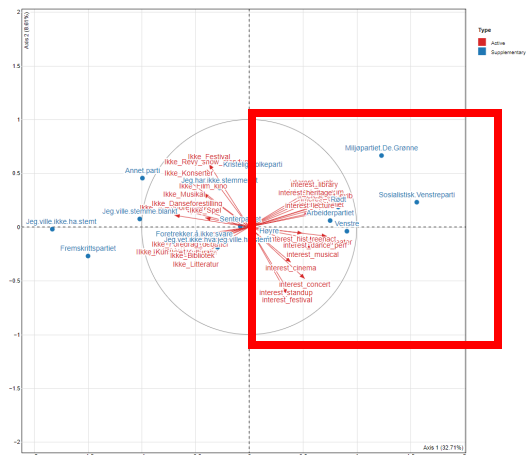
Antall DÅRLIGE grunner til å støtte kunst- og kulturinstitusjoner

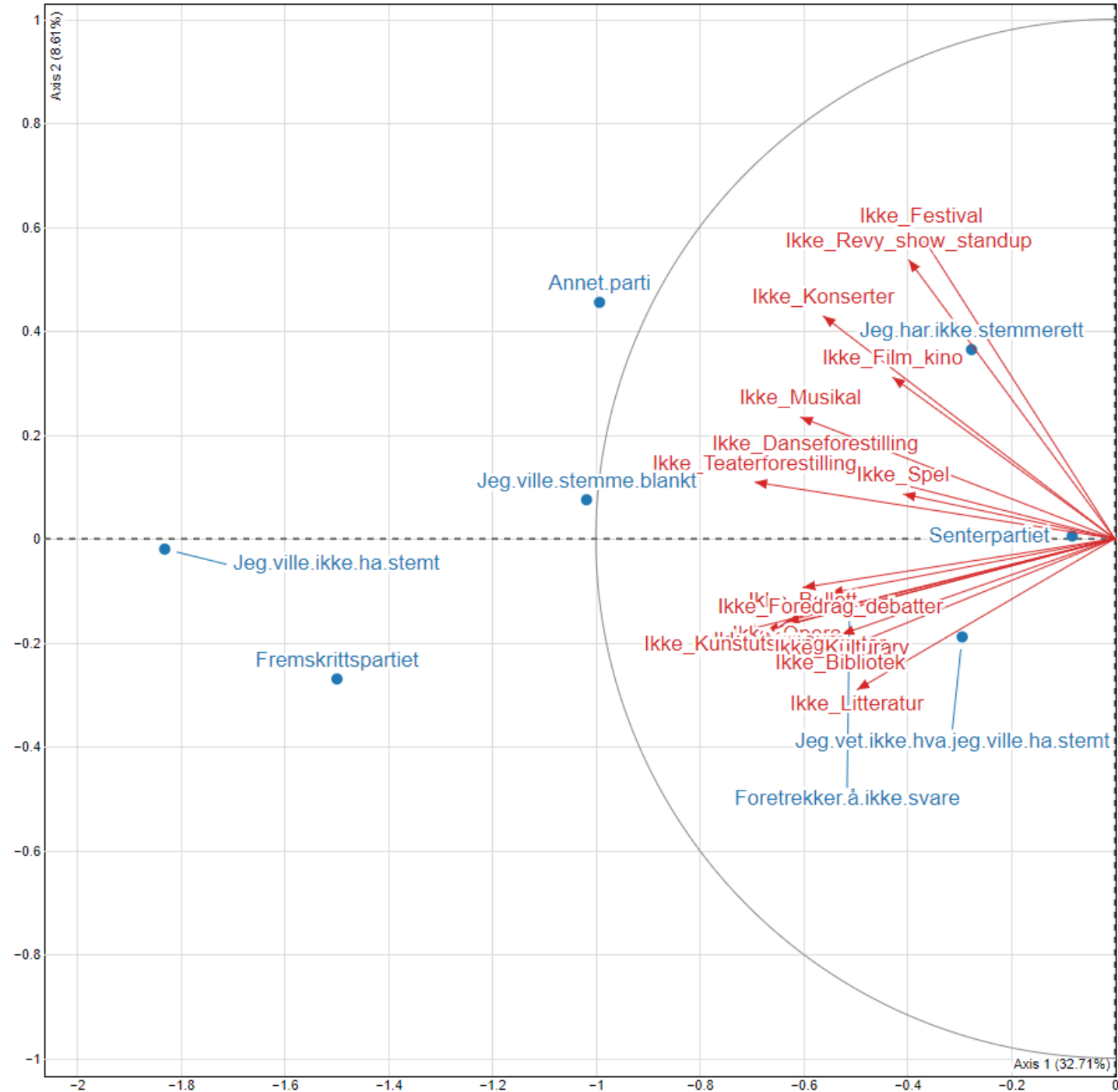
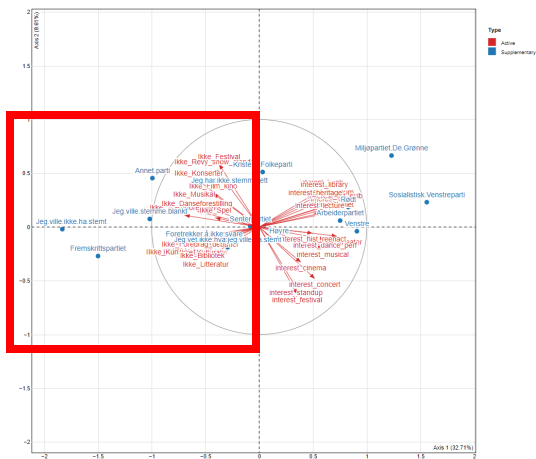

«Reint statistisk er det større klasseskilje i folk sitt syn på offentleg støtte til kultur enn for kva parti dei vil stemme (Hovden 2025)»

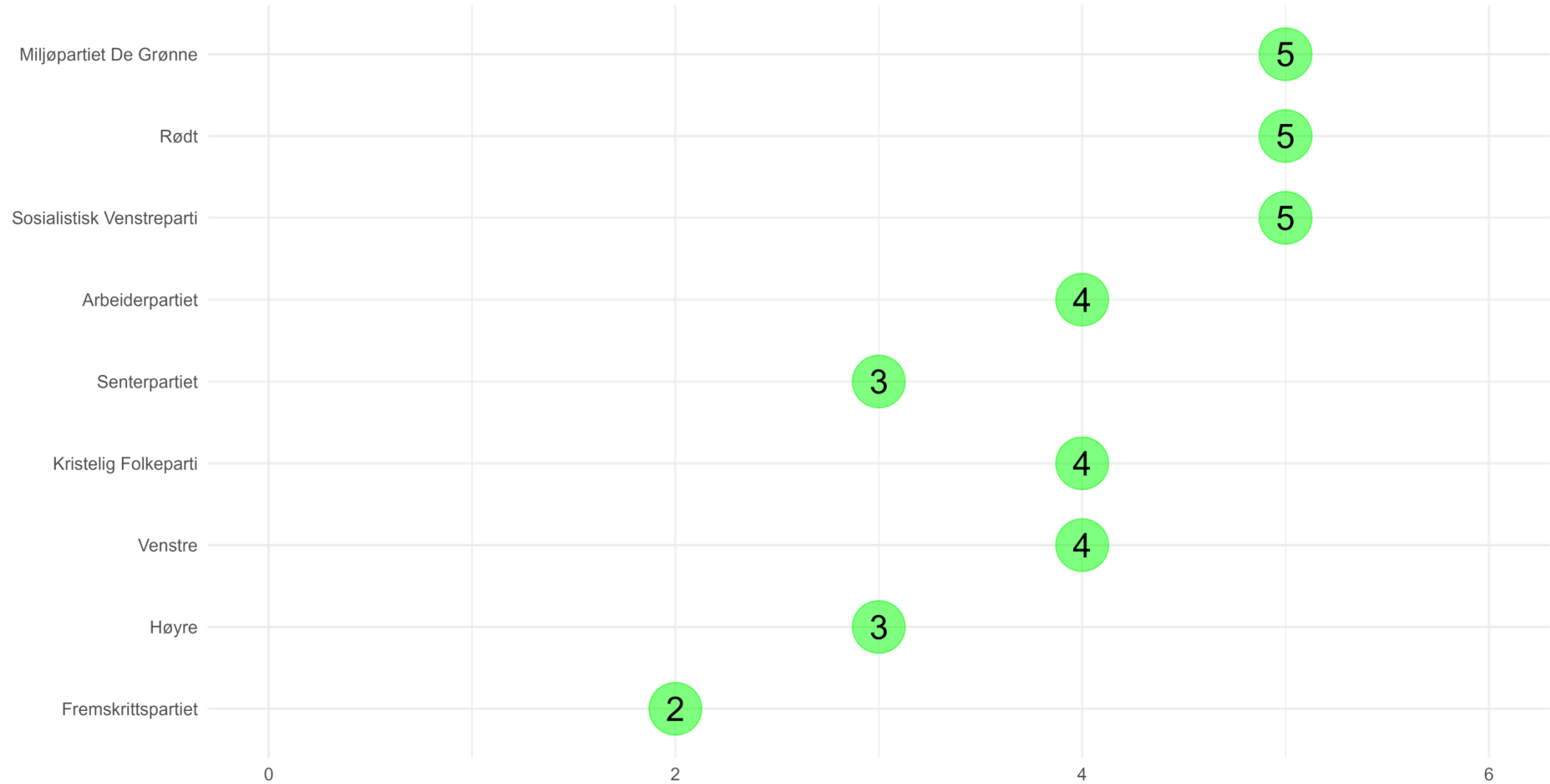
Synet på støtte til kultur og partipolitisk preferanse er også sterkt sammenknyttet

Antall GODE grunner til å støtte kunst- og kulturinstitusjoner

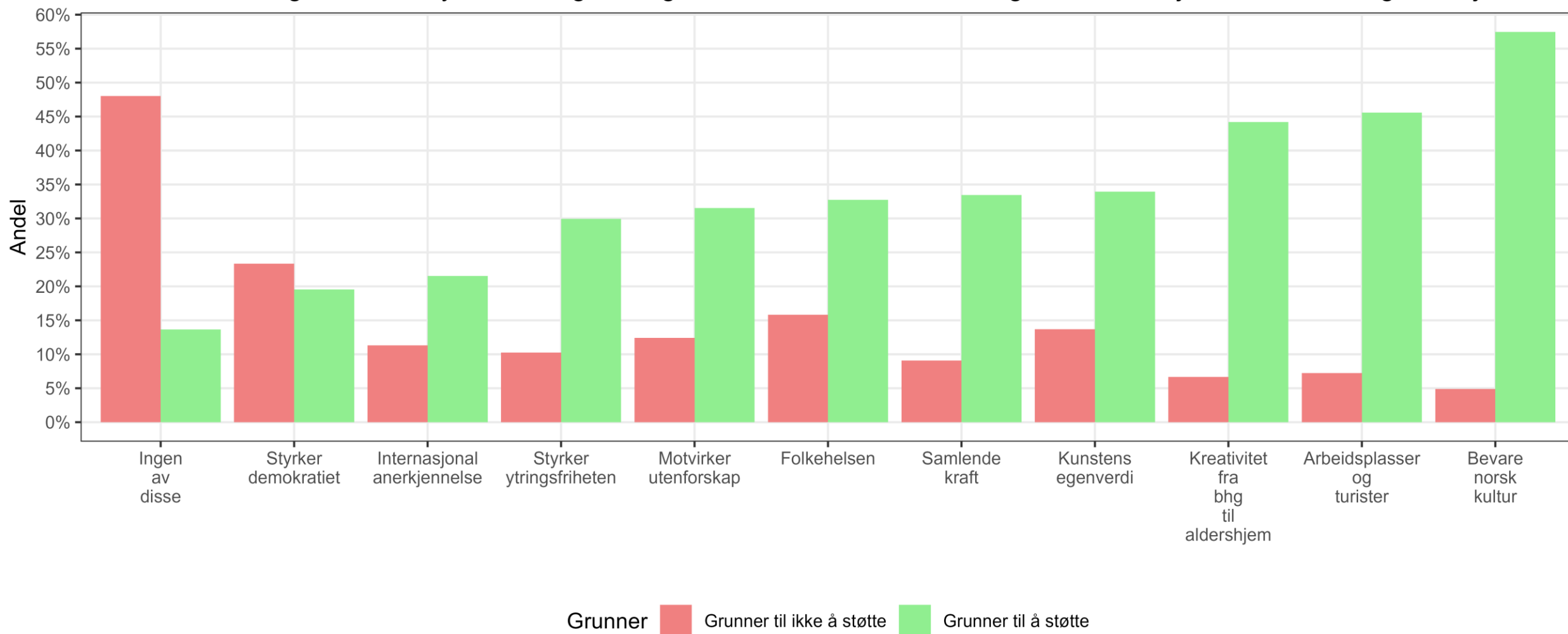

Antall DÅRLIGE grunner til å støtte kunst- og kulturinstitusjoner

Her er en liste over argumenter for å finansiere det offentlige kulturlivet.

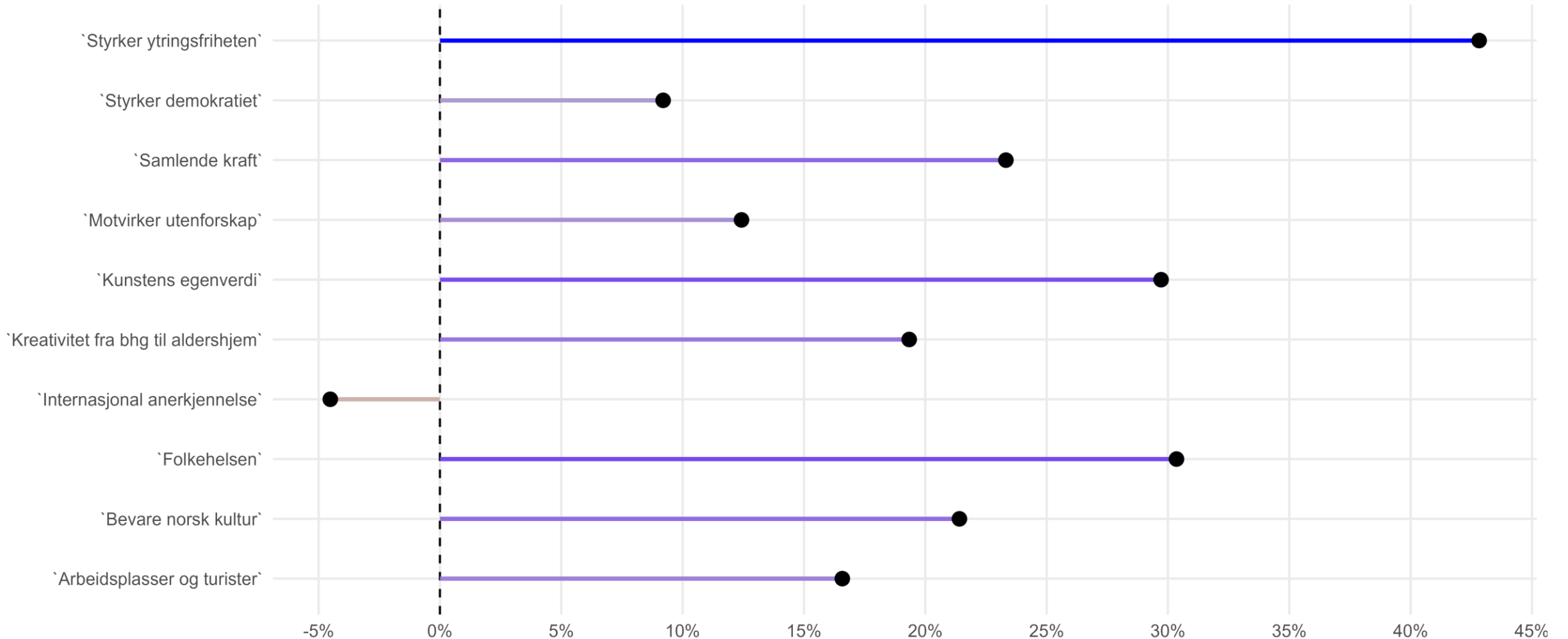
Hvilke av disse argumentene synes du er gode argumenter for å støtte kunst- og kulturinstitusjoner over offentlige budsjetter?

Grunnskole (0) vs Utdanning fire år eller mer

Reg m/kontroll: kulturbruk, alder, politisk parti

Differanse etter utdanningsbakgrunn

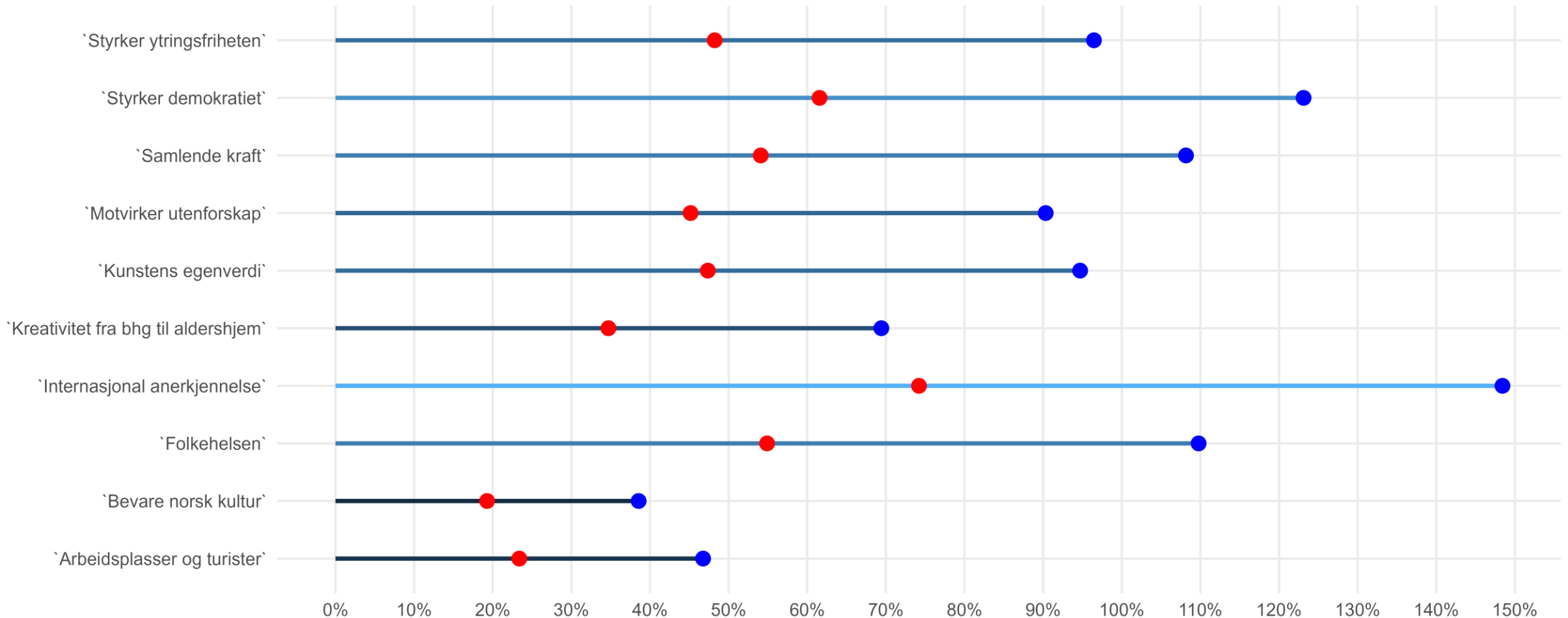

Eget kulturkonsum og grunner

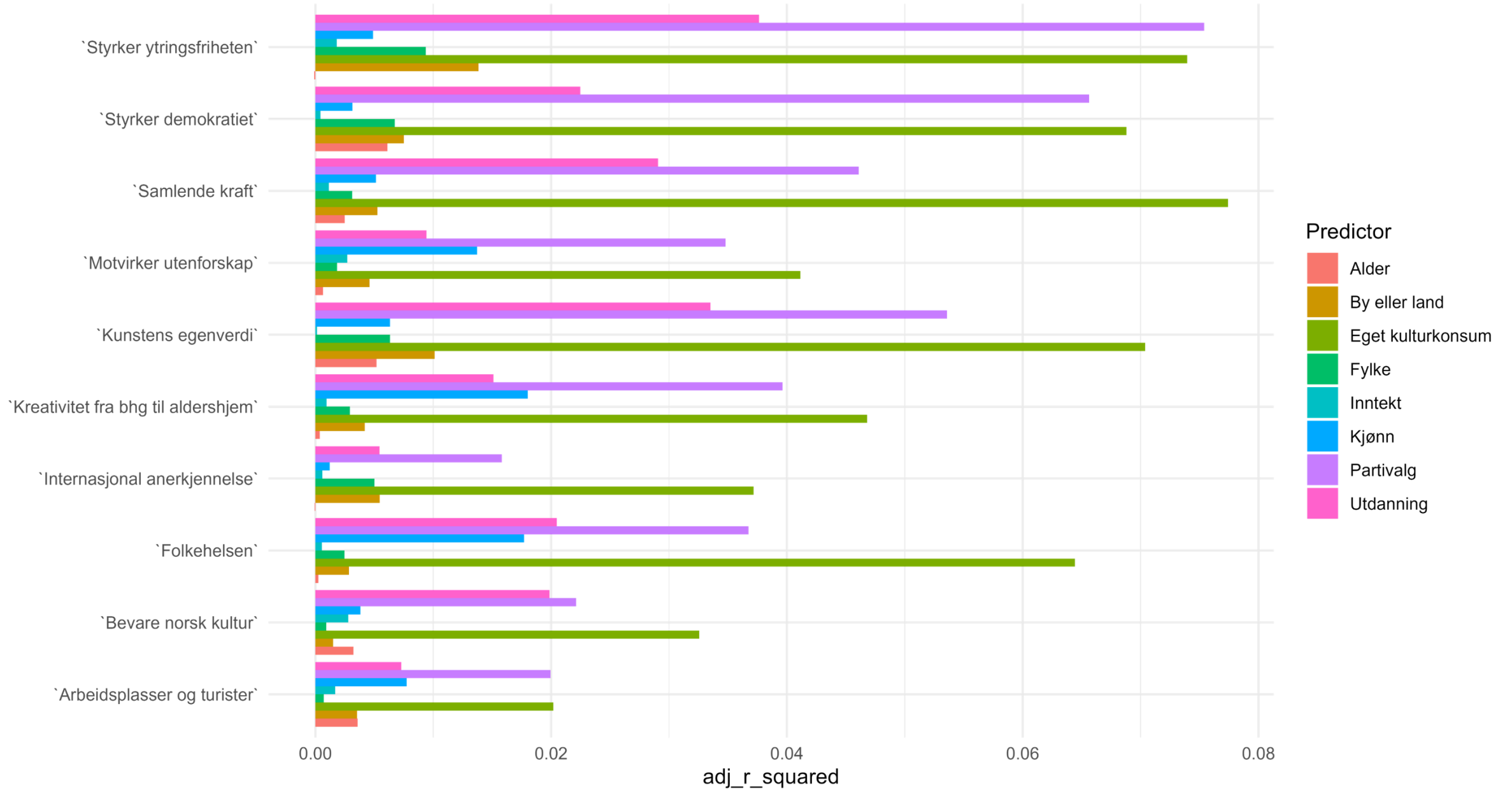
Reg m/kontroll: utdanning, alder, politisk parti

Differanse etter eget kulturkonsum

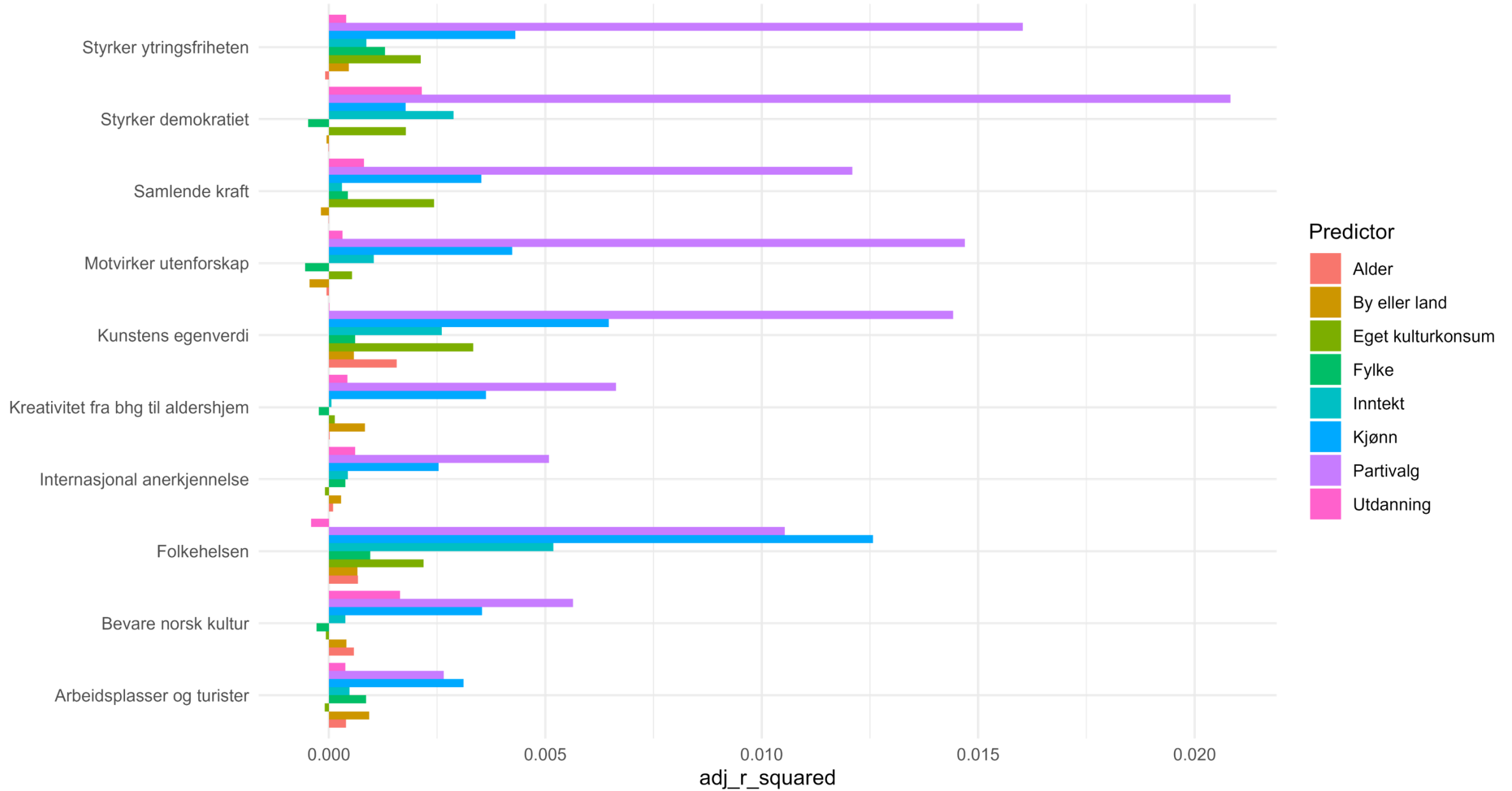
Snittbrukeren (rød) og høy-brukeren (blå) med ikke-brukeren som referanse

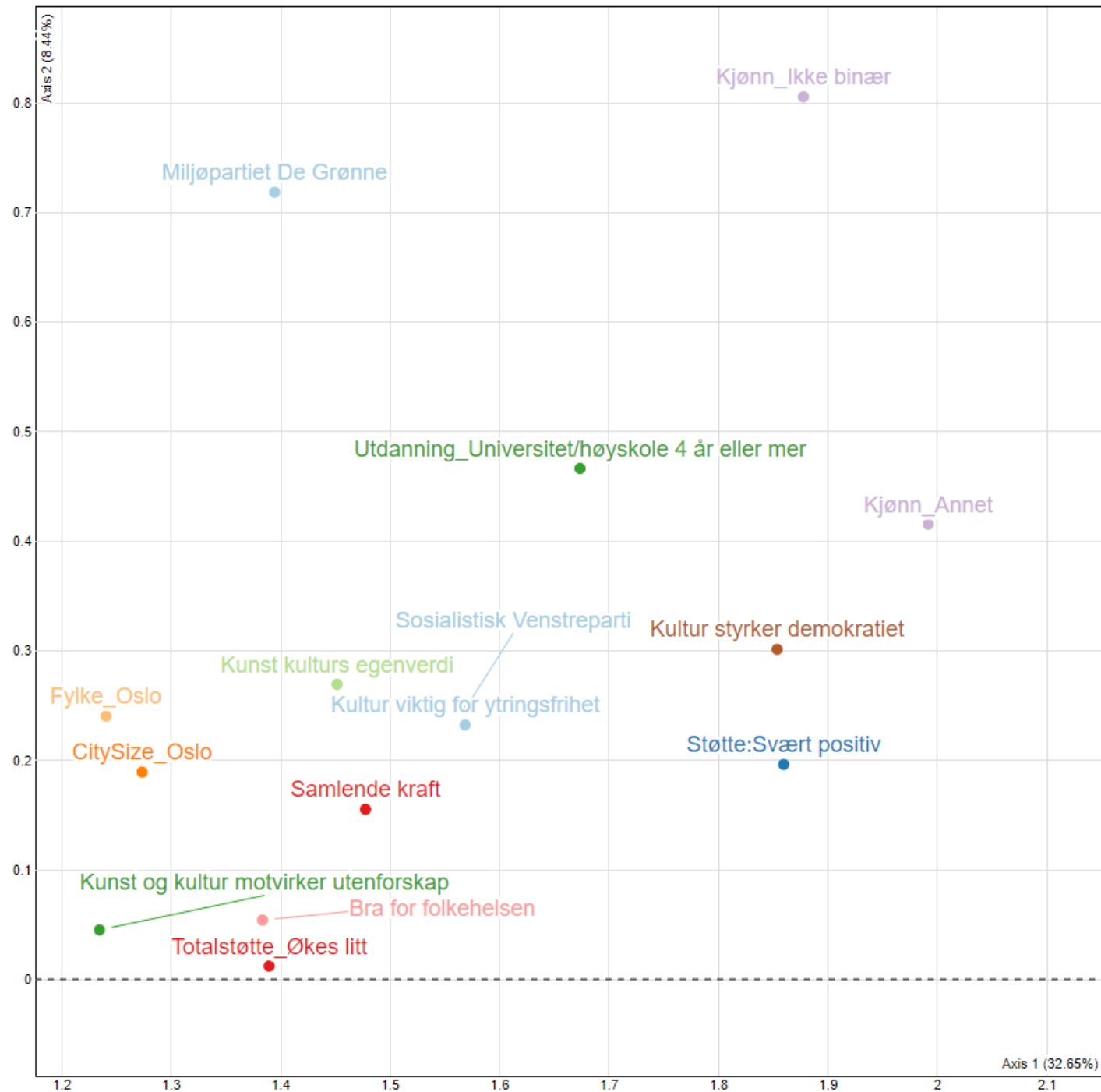
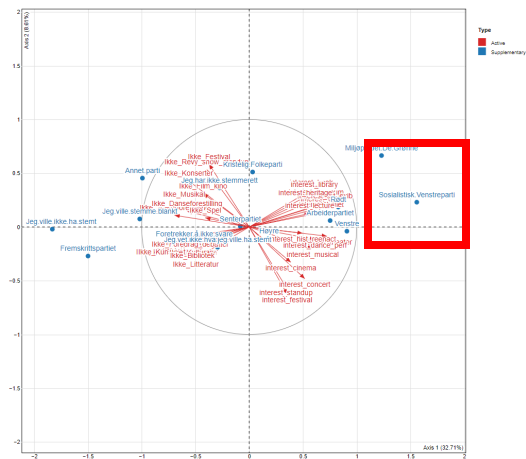

Valgte grunner

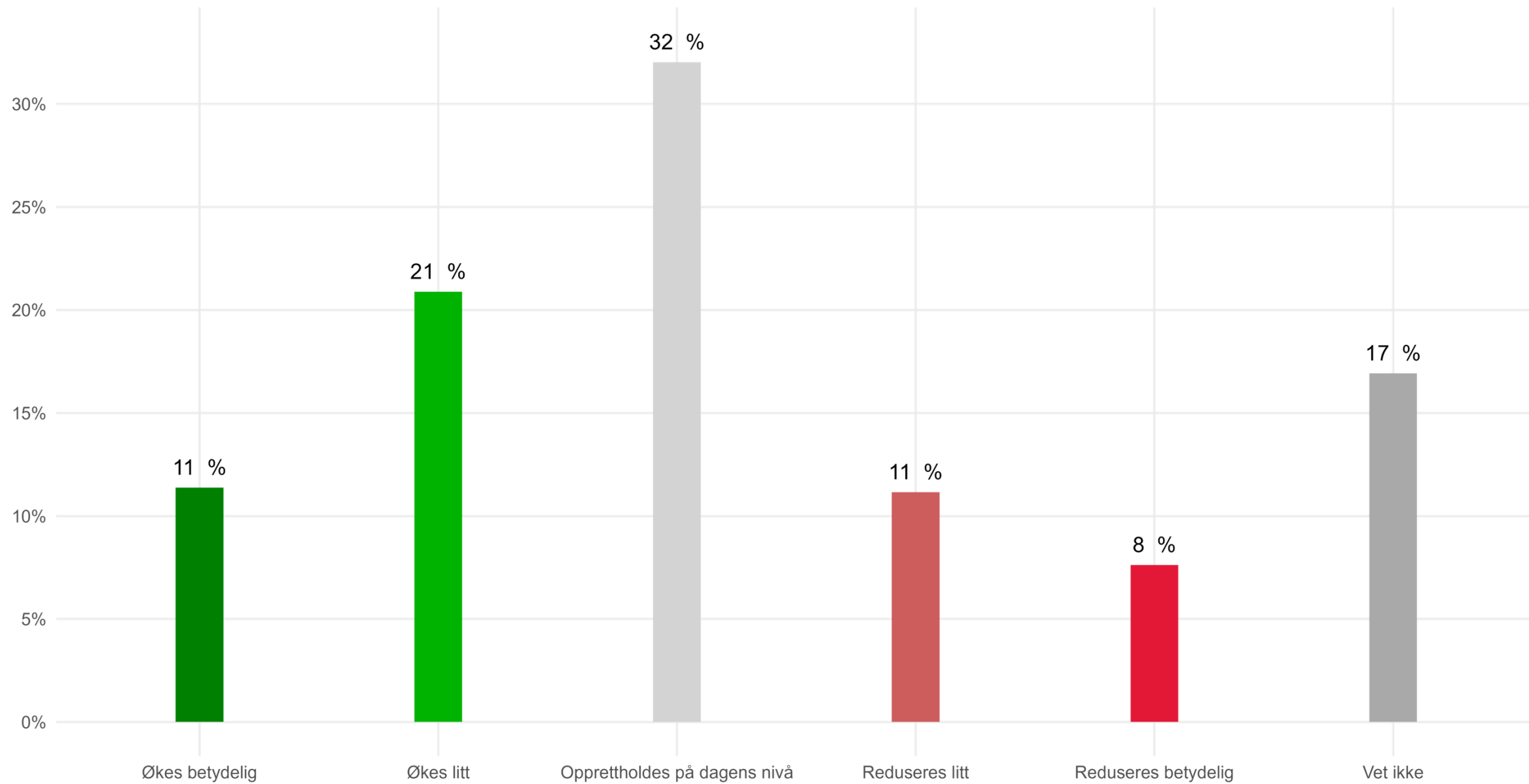
Avvisning av grunner

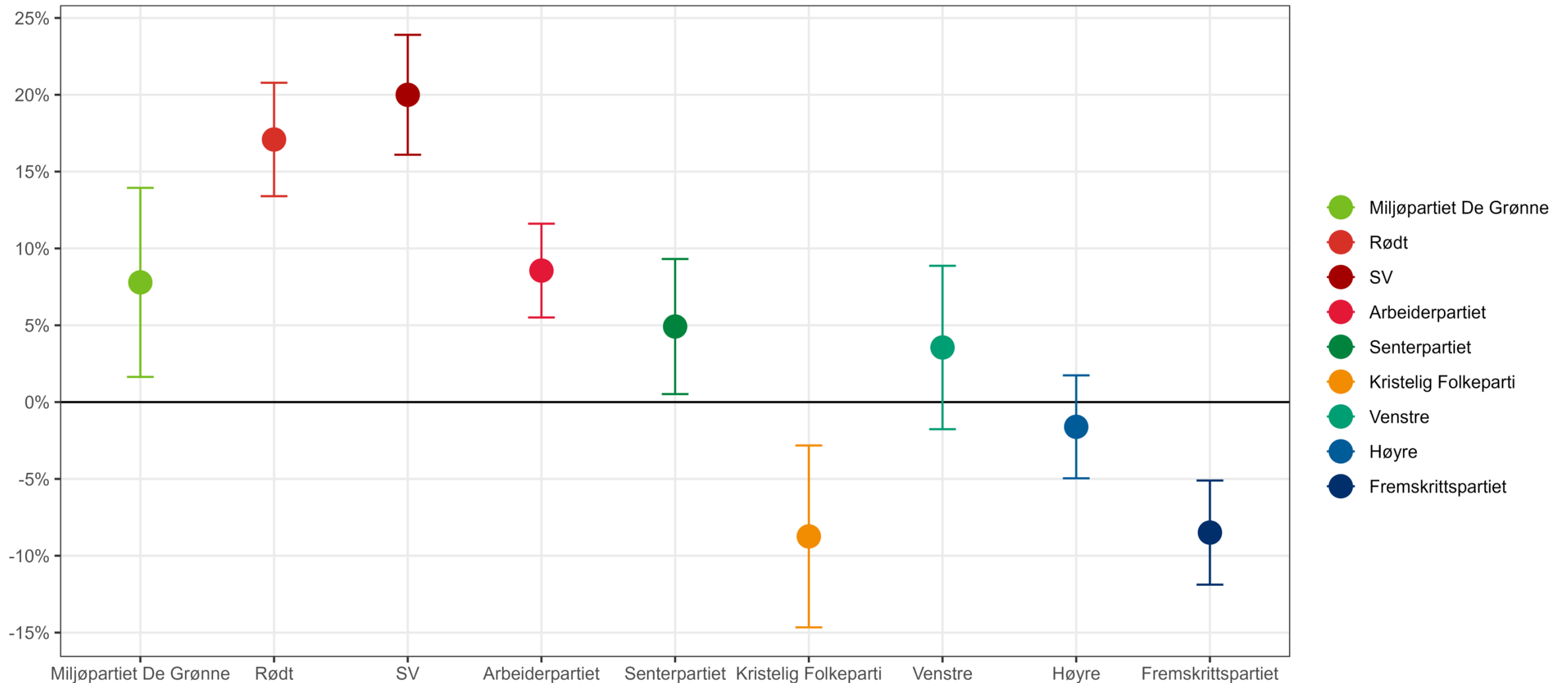
- Variable
- - Beredskap
 - Bevare_norsk
 - CitySize
 - Egenverdi
 - Fylke
 - Inntekt
 - Kjønn
 - No_bad
 - Totalstøtte
 - Utdanning
 - Viktig
 - Vil_oftere
 - Yrke
 - Ytr
 - arbeidsplasser
 - cult_sup
 - folkehelse
 - samlende_kraft
 - utenforsk
 - voting_party

Synes du at den totale offentlige økonomiske støtten som gis til ulike kunst og kulturtilbud i Norge bør...

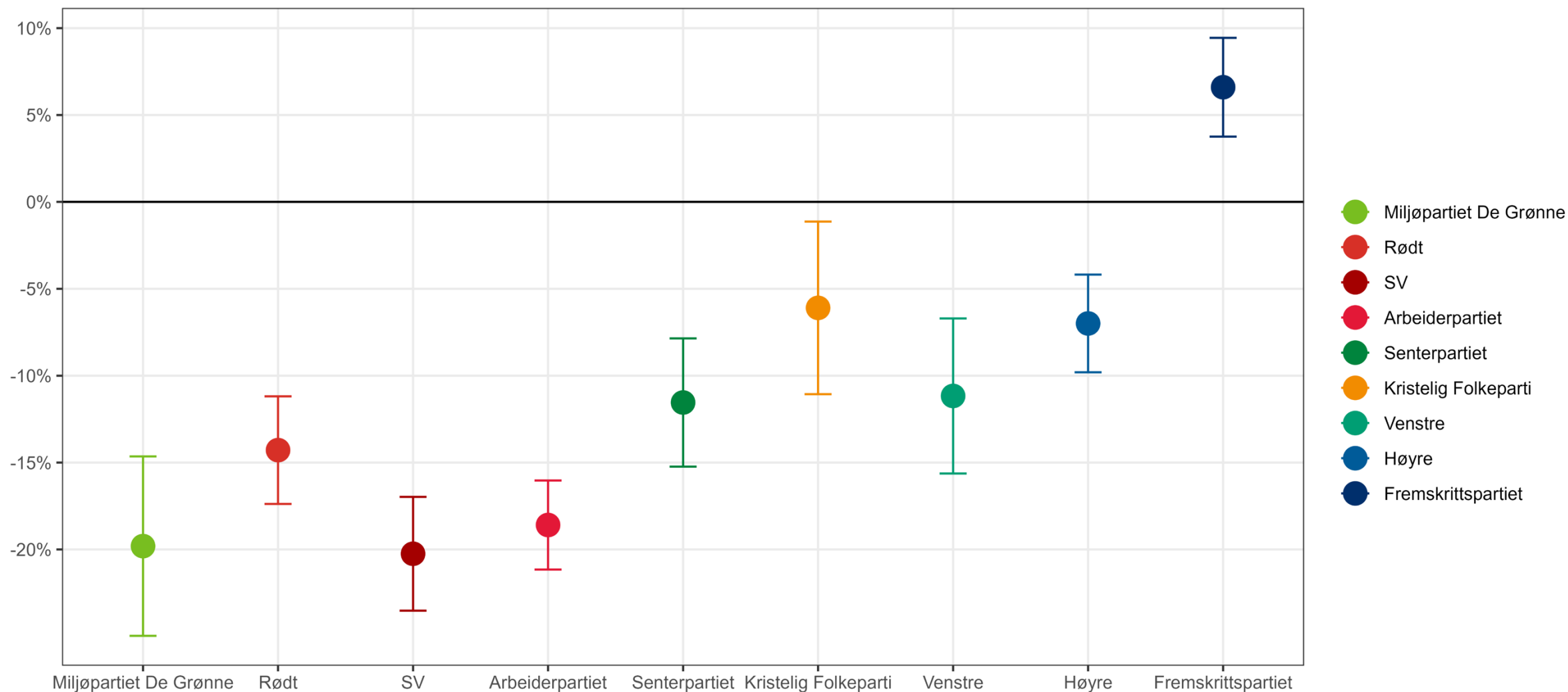
Støtten bør øke, etter politisk partivalg

Konstant = 33%, kontroll for kulturbruk, kjønn, alder, inntekt, utdanning

Støtten bør reduseres, etter politisk partivalg

Konstant = 24%, kontroll for kulturbruk, kjønn, alder, inntekt, utdanning

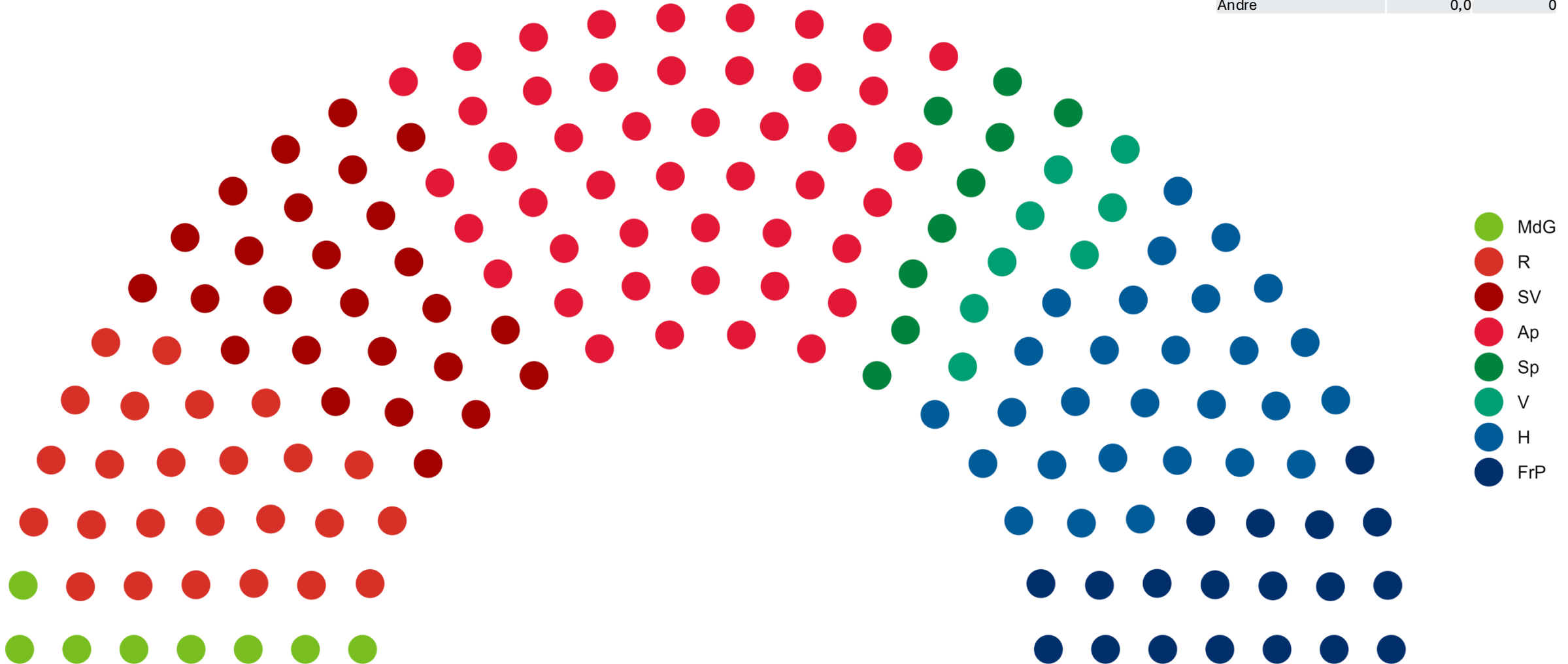

Kulturbrukernes *Storting*

- Hvordan hadde Stortinget sett ut hvis kun brukerne av det offentlig støttede kulturlivet var de eneste velgerne?

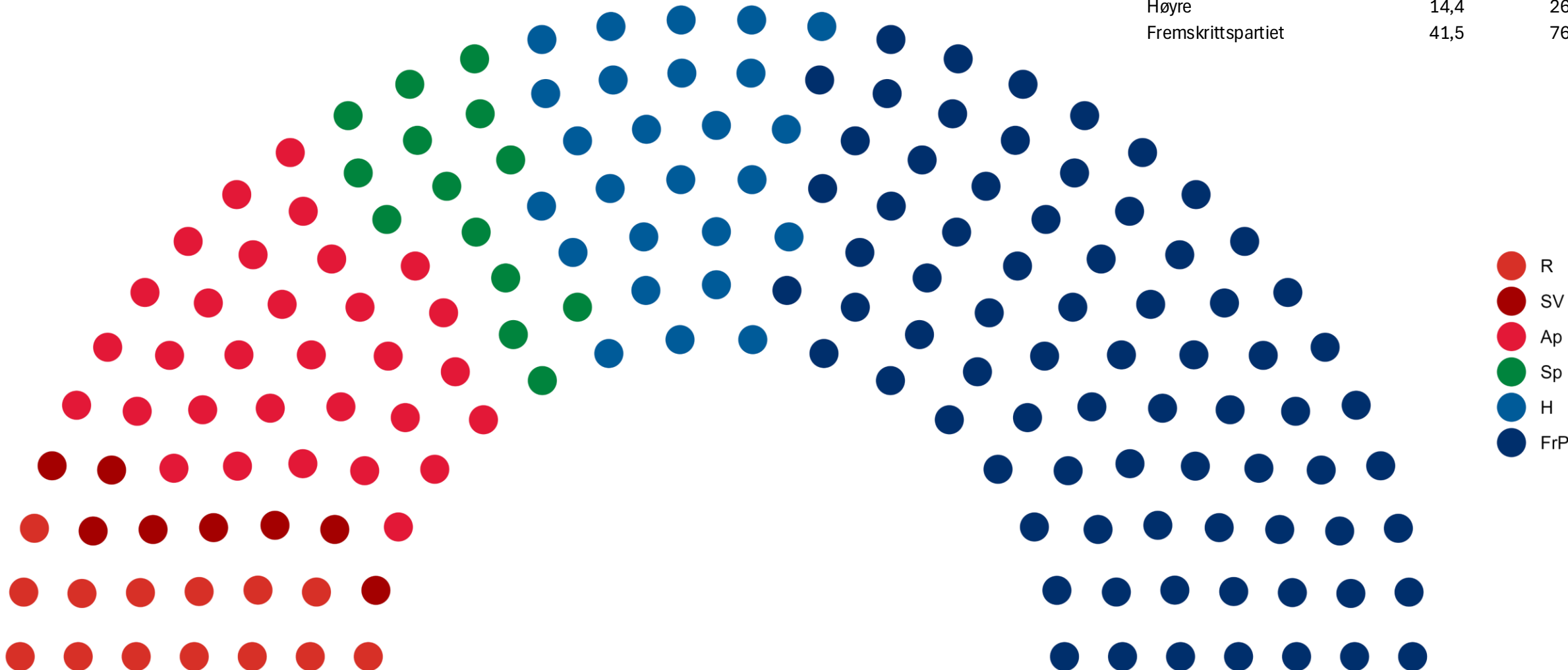
Det kulturelle Storting

Parti	Prosent	Mandater
Miljøpartiet De Grønne	4,7	8
Rødt	14,4	25
Sosialistisk Venstreparti	14,7	26
Arbeiderpartiet	25,9	46
Senterpartiet	5,6	9
Kristelig Folkeparti	3,0	0
Venstre	4,7	8
Høyre	16,3	28
Fremskrittspartiet	10,9	19
Andre	0,0	0

Ikke-brukernes Storting

Parti	Prosent	Mandater
Miljøpartiet De Grønne	1,6	0
Rødt	8,0	14
Sosialistisk Venstreparti	4,4	8
Arbeiderpartiet	17,2	31
Senterpartiet	8,0	14
Kristelig Folkeparti	3,2	0
Venstre	1,7	0
Høyre	14,4	26
Fremskrittspartiet	41,5	76

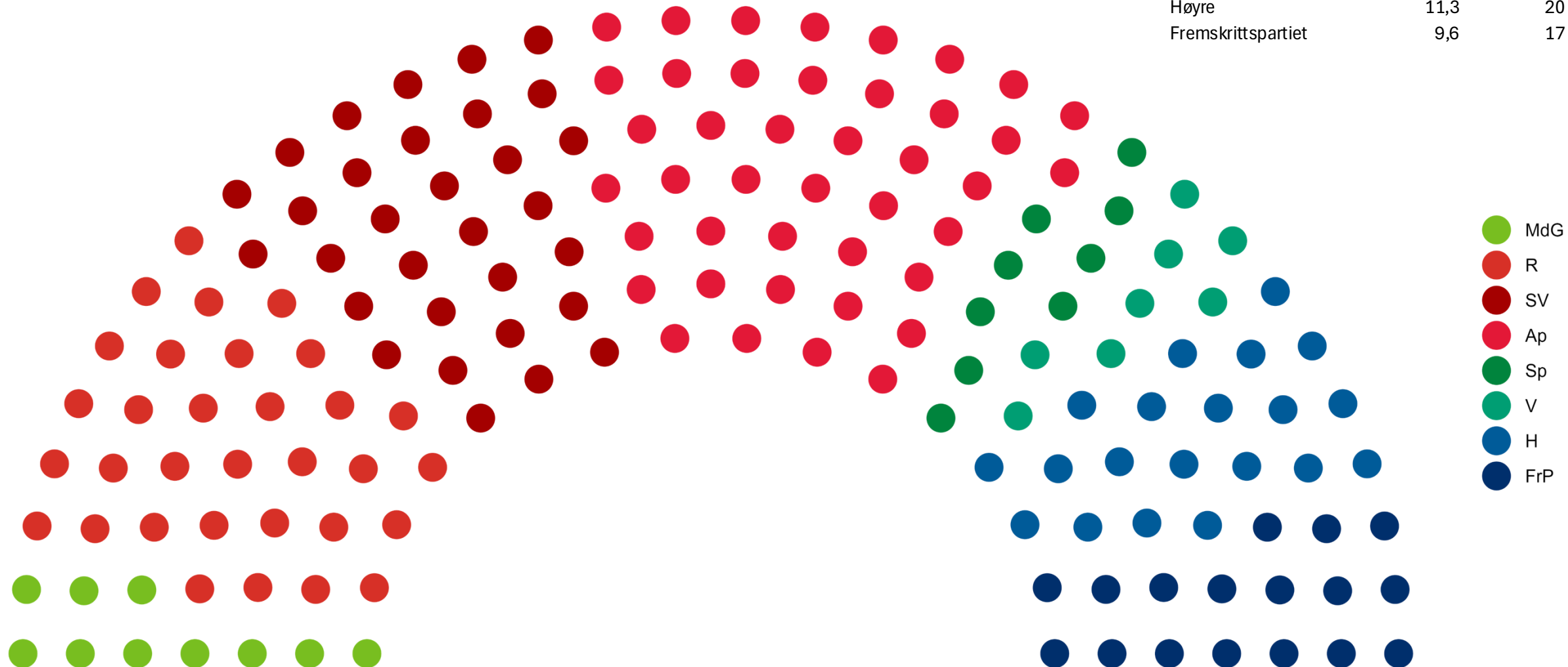
Snarveien

«Kunst og kultur er en vesentlig del av mitt liv»

		n	% val	%
[1]	Helt enig	1170	11.6	11.6
[2]	Litt enig	2463	24.4	24.4
[3]	Verken eller	2675	26.5	26.5
[4]	Litt uenig	2238	22.2	22.2
[5]	Helt uenig	1533	15.2	15.2

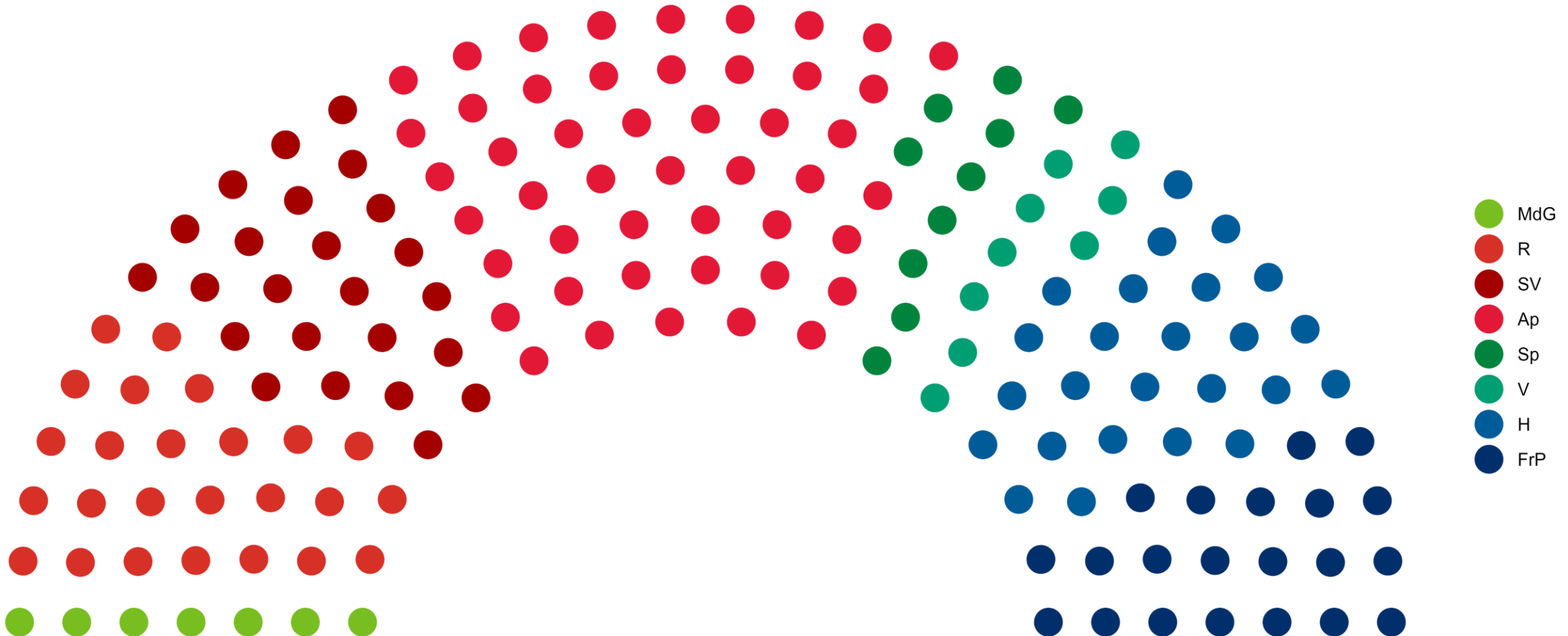
Helt enig, 'Kunst og kultur er viktig for meg'

Parti	Prosent	Mandater
Miljøpartiet De Grønne	6,1	10
Rødt	18,2	32
Sosialistisk Venstreparti	17,8	31
Arbeiderpartiet	24,0	42
Senterpartiet	5,6	9
Kristelig Folkeparti	2,7	0
Venstre	4,8	8
Høyre	11,3	20
Fremskrittspartiet	9,6	17

Helt enig eller litt enig, 'Kunst og kultur er en vesentlig del av mitt liv'

N = 3633, 36 prosent av NPU Befolkning

- R
- Ap
- Sp
- H
- FrP

